

Regelbunden tillsyn i Önstaskolan

Grundskola årskurs 6-9

Obligatorisk särskola årskurs 6-10

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås kommun och besökt Önstaskolan den 19-20 mars 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Önstaskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Önstaskolan intervjuades rektorer, lärare, annan personal, elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorererna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Önstaskolan	Antal elever
Grundskola	422
Obligatorisk särskola	34

Källa: Skolans egna uppgifter i samband med tillsynen år 2009

Önstaskolan är en skola i Västerås norra skolområde med grundskolans årskurs 6-9 samt grundsärskola årskurs 6-10. I skolan finns också en RH-klass. Skolan leds av två enhetschefer (nedan kallade rektorer) och har fem arbetslag som leds av varsin arbetslagsledare. Enhetscheferna utgör, tillsammans med arbetslagsledarna, skolans ledningsgrupp.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Önstaskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommungrupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	211,4	197,7	206,0	214,0	219,0	208,7	209,0	209,3
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	76	68	76	76	79	76	78	77
Andel (%) behöriga till nationellt program	92	83	91	91	91	87	89	89

Källa: Skolverkets nationella statistik

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen.

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Kommentar och bedömning:

Av tabell 2 ovan framgår att ca 80 procent av eleverna når målen i samtliga ämnen i årskurs 9 och att ca 90 procent av eleverna är behöriga till nationellt program i gymnasieskolan. Andelen elever som når målen i samtliga ämnen har förbättrats något de senaste åren medan andelen behöriga till nationellt program i gymnasieskolan i stort varit konstant sedan 2006. I den nationella statistiken ingår samtliga elever som enligt kommunens placering tillhör Önstaskolan. Vid tillsynsbesöket framkommer dock att ett fåtal av skolans elever får sin undervisning i kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper och inte på Önstaskolan. Dessa elever ingår i den nationella statistiken för Önstaskolan. Någon nationell statistik över de elever som får sin faktiska undervisning på Önstaskolan finns således inte. Rektorerne kan inte redogöra för den övergripande kunskapsutvecklingen för de elever som får sin undervisning på Önstaskolan.

Skolan har analyserat resultaten i de nationella ämnesproven och konstaterar att det råder god överensstämmelse mellan dessa resultat och elevernas slutbetyg. Detta bekräftas av den nationella statistiken.

För särskolan uppger rektorerne att måluppfyllelsen är god.

Skolinspektionen bedömer att Önstaskolan år 2008 huvudsakligen når målen för utbildningen men att måluppfyllelsen i grundskolan ytterligare kan förbättras. Vidare vill Skolinspektionen göra skolan uppmärksamma på att det föreligger stora skillnader mellan flickor och pojkar avseende kunskapsresultaten.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen/ämnesområden i förhållande till styrdokumentens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

De individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av innehåller inte omdömen i alla ämnen som eleven får undervisning i. Den framåtsyftande delen av utvecklingsplanen är inte tydligt relaterad till de nationella målen och lägger mycket ansvar på eleven. Skolans insatser för att eleven ska nå en högre måluppfyllelse framgår inte tydligt. I samtal med eleverna framkommer också att de individuella utvecklingsplanerna sällan används annat än vid utvecklingssamtalen.

Skolinspektionen bedömer att skolans individuella utvecklingsplaner behöver utvecklas så att de uppfyller författningskraven och för att kunna fylla sin funktion som verktyg för ökad måluppfyllelse.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.3.3 Betyg sätts, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt förordningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
I kapitel 2 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, "Mål och riktlinjer" framgår att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Av avsnitt 2.2 framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. I samtalen med lärarna och rektorerna framkommer att det förekommer olika uppfattningar om vad målen att sträva mot innebär och vilken betydelse de har för undervisningen. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om alla lärare är införstådda med innebörden av målen att sträva mot och att dessa anger inriktningen på skolans utbildning.

1.4.2 Elevernas ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet och eleverna i den obligatoriska särskolan utvecklar sitt eget sätt att lära och tillit till sin egen förmåga.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former och eleverna i den obligatoriska särskolan ges möjlighet till inflytande över hur deras utbildning utformas och till att påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
1 kap. 2 § skollagen anger att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. I varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna, i enlighet med 3 kap. 6 § grundskoleförordningen, ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, framgår bl. a följande; De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Skolan ska sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Alla som arbetar i skolan ska enligt avsnitt 2.3 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Önstaskolan har valt att arbeta med klassråd och elevråd för att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Eleverna uppger emellertid att klassråden hålls sällan och att elevrådet inte fungerar tillfredsställande. Detta bekräftas också av lärarna. Skolinspektionen bedömer att Önstaskolan behöver förbättra sitt arbete med att ge eleverna kunskap om demokratins principer samt utveckla deras förmåga att arbeta i demokratiska former.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Av 4 kap. 1 § skollagen framgår att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Vidare framgår av 5 kap. 4 § grundskoleförordningen att en elev ska ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det tredje, det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Stödundervisning kan anordnas antingen i stället för utbildning enligt timplanen eller som ett komplement till sådan utbildning. Alla som arbetar i skolan ska, enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 Kunskaper, uppmärksamma och hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Läraren ska bl.a. stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Också i avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. Önastskolan har i ett flertal ämnen nivågrupperat eleverna för att alla elever ska få det stöd, respektive utmaningar, de är i behov av. Dessa grupper leds av skolans ordinarie lärare. Även särskilt stöd till elever i behov av sådant ges av lä-

rarna och i enstaka fall av skolans elevstödssamordnare, då främst till elever med läs- och skrivsvårigheter. I samtalen med rektorerna, lärarna och elevvårdspersonalen uppger dessa att alla elever i behov av särskilt stöd får detta men att det inte alltid är tillräckligt, främst beroende på resurs- och kompetensbrist.

Skolinspektionen bedömer att Önstaskolan behöver försäkra sig om att alla elever i behov av särskilt stöd också får adekvat sådant för att nå en högre måluppfyllelse. Denna bedömning omfattar också kravet på att vid behov ge stöd i samtliga ämnen.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. Motsvarande regler finns i 5 kap 1 § särskoleförordningen.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte elevernas behov tydligt. Målen är inte tydligt kopplade till nationella mål och det framgår när, men inte hur åtgärderna ska följas upp. Vidare framkommer att skolan använder sig av s.k. betygsvarningar när en elev riskerar att inte nå målen för betyget G (godkänt). I dessa fall följs den s.k. betygsvarningen av ett upprättande av en studieplan där skolan, tillsammans med eleven, skriver in uppgifter och åtgärder som behövs för att eleven ska nå betyget G. Skolinspektionen vill av denna anledning påtala att det inte finns något som heter studieplan i grundskolan och att om en elev riskerar att inte nå målen för utbildningen bör ett åtgärdsprogram upprättas.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om att åtgärdsprogram upprättas för alla elever i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedö-

10 (20)

mer också att skolans åtgärdsprogram behöver utvecklas så att de uppfyller förordningarnas krav.

När det gäller särskolan uppger rektorerna att det är oklart om åtgärdsprogram upprättas i alla de fall där en elev är i behov av särskilt stöd. Rektorerna uppger att åtgärder ibland istället skrivs in i elevernas individuella utvecklingsplan. Skolinspektionen vill uppmärksamma Önstaskolan på att dessa utgör två skilda dokument med två skilda syften och att dessa inte bör sammanblandas.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jäm-

ställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Enligt 14a kap. 6 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Enligt den 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen inom ramen för denna verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Skolinspektionen granskar endast huruvida skolan bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling enligt skollagen.

I samtalen med rektorer, lärare, elevvårdspersonal och elever uppges att det saknas ett gemensamt förhållningssätt bland de vuxna i skolan i frågor som rör normer och värden. I Önstaskolan pågår för närvarande inget gemensamt aktivt värdegrundsarbete och i samtliga intervjugrupper påtalas behovet av ett gemensamt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Skolan har dock påbörjat ett sådant arbete och har för avsikt att fortsätta bedriva detta med intensitet.

Skolinspektionen bedömer att Önstaskolan behöver säkerställa att ett aktivt värdegrundsarbete bedrivs på skolan.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och för-

hindra trakasserier som har samband med ovan nämnda diskrimineringsgrunder. Det finns inget hinder för skolan att föra samman dessa två planer i ett dokument. Skolinspektionen bedömer dock endast skolans plan mot kränkande behandling.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionen har tagit del av Önstaskolans likabehandlingsplan och kan konstatera att den saknar tydliga rutiner för hur arbetet vid fall av kränkande behandling ska gå till. Vidare saknar planen tydliga rutiner för dokumentation. Planen innehåller inte heller en redogörelse för verksamhetsspecifika åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Elevernas deltagande i planens upprättande är begränsad.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sin plan för arbetet mot kränkande behandling så att den uppfyller lagens krav. Vidare vill Skolinspektionen påpeka att det av planens benämning bör framgå att den omfattar skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan). Enligt 2 kap. 3 § grundskoleförordningen anges i timplanen bl.a. antalet timmar för ämnen och elevens val och det totalt garanterade antalet timmar (garanterad undervisningstid). I tillsynen av Önstaskolan framkommer i samtal med lärarna och rektorn att eleverna avslutar sin utbildning utan att ha fått tillräckligt med hem- och konsumentkunskap i förhållande till den nationella timplanen. Rektorn har uppgett att hon arbetar på att åtgärda detta till kommande läsår. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder så att alla elever garanteras rätt antal undervisningstimmar i ämnet hem- och konsumentkunskap.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Undervisning i svenska som andraspråk ska enligt 2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen anordnas för de elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas istället för undervisning i svenska. Beslut om sådan undervisning ska fattas av rektorn. Svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan och ett betyg i svenska som andraspråk ersätter ett betyg i svenska. I Önstaskolan ges elever,

som bedöms vara i behov av svenska som andraspråk, tillsammans med sina vårdnadshavare möjlighet att välja bort ämnet. Detta alltså trots att beslut om undervisning i svenska som andraspråk för en elev enligt författningarna ska fattas av rektorn.

Skolinspektionen bedömer att skolan ytterligare behöver tydliggöra ämnets funktion för elever och elevernas vårdnadshavare och försäkra sig om att de elever som bedöms ha behov av svenska som andraspråk får undervisning i ämnet.

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

I tillsynen framkommer att skolan årligen arrangerar en friluftsdag med skidåkning som ett valfritt alternativ och för detta får eleverna betala ca 400 kronor. Skolan anordnar också badresor till en kostnad som överstiger 100 kronor.

Enligt Skolinspektionen kan inte mellan 100 och 400 kronor anses vara en obetydlig kostnad i skollagens mening, trots att det ges som ett frivilligt alternativ för eleverna.

3.1.6 Barn och ungdomar tas emot i enlighet med författningarna

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.7 Elever som i den obligatoriska särskolan har slutfört årskurs 9 kan få fortsatt utbildning i årskurs 10.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.8 Elever mottagna i särskolan och som får sin undervisning i grundskolan följer särskolans kursplaner.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.2 Personalens utbildning
Bedömningspunkter**3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3 Rektors ansvar**Bedömningspunkter****3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Önstaskolan leds av två rektorer som båda är förhållandevis nya som rektorer för skolan. Skolan har de senaste åren haft flera ledningsbyten och detta har, enligt samtalen med lärarna, inneburit att lärarna arbetar individuellt och "på sitt eget sätt" med olikheter gällande undervisning, bedömning och förhållningssätt som följd.

Skolinspektionen bedömer att Önstaskolans rektorer behöver utveckla sitt pedagogiska ledarskap så att det omfattar ett övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Enligt 5 kap. 5 § grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen för utbildningen (alt. rektorn om detta är delegerat) efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Beslutet ska enligt 8 kap 1 § grundskoleförordningen innehålla en fullföljdshänvisning med information om att det får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Västerås kommun har ett flertal kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. Tilldelning av plats i dessa grupper sker efter ett ansökningsförfarande från föräldrar och elevens rektor i förening. Först när ansökan beviljats fattar rektorn ett beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Detta förfarande innebär att om dessa särskilda undervisningsgrupper anses fulla eller en elev av någon annan anledning inte kan beredas plats så erhåller eleven inte det särskilda stöd som rektorn anser vara det bästa för eleven. Därmed strider ett sådant förfarande mot kravet på att tillhandahålla särskilt stöd till elever med svårigheter i skolarbetet. Skolinspektionen bedömer att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp inte fattas på ett sätt som är förenligt med författningarnas krav. Enligt 5 kap. 10 § grundskoleförordningen kan en elev få en anpassad studiegång om eleven inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar. Detta beslut är i Västerås kommun delegerat till rektor som efter att ha hört elevvårdskonferensen får besluta om anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. Till Önstaskolan hör elever som får sin utbildning i kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. Dessa elever läser inte alltid alla ämnen, men beslut om anpassad studiegång fattas inte av Önstaskolans rektor utan av den som benämns rektor för de särskilda undervisningsgrupperna. Således är det inte elevens rektor som fattar beslutet om anpassad studiegång. Skolinspektionen bedömer att Önstaskolan inte fattar beslut om anpassad studiegång i enlighet med författningarnas krav vilket behöver åtgärdas.

18 (20)

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3.4 Rektorn i särskolan fattar beslut om avvikelser från särskolans timplan, som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning i grundskolan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	Ej relevant	Ej relevant
Obligatorisk särskola	X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Den enskilda skolans utveckling ska skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp

och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår i Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn har således ansvaret för skolans resultat.

I samtalen med rektorerna och lärarna framkommer att skolan saknar ett systematiskt kvalitetsarbete med uppföljning och utvärdering av verksamheten. Lärarna uppger att det behövs fler tillfällen för samarbete, diskussioner och utvärderingar. Skolan har emellertid påbörjat arbetet med ett s.k. årshjul som ska medföra att kvalitetsarbetet sker kontinuerligt under året.

Skolinspektionen bedömer att skolan snarast behöver hitta rutiner och strukturer för att följa upp och utvärdera verksamheten för att identifiera utvecklingsområden och åtgärder för nå högre måluppfyllelse.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan förskola eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vidare framgår i 3 a § att uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen ska redovisas i kvalitetsredovisningen. Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Önstaskolans kvalitetsredovisning innehåller en beskrivning av vilka aktiviteter inom grundskolan och obligatoriska särskolan som genomförts under året utifrån vissa mål inom bland annat områdena kunskaper, normer och värden samt ansvar och inflytande. Skolinspektionen kan dock konstatera att de analyser som görs av kunskapsresultaten är knapphändiga och allmänt hållna samt att de har

20 (20)

en otydlig koppling till de åtgärder för utveckling som föreslås. Det framgår inte vilka insatser som har bidragit till förbättring och varför detta har skett, vilket kan leda till att kvalitetsredovisningen inte fungerar som det framåtsyftande och levande dokument och förbättringsverktyg det är tänkt att vara. Önstaskolans kvalitetsredovisning saknar en redovisning av skolans uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte till fullo uppfyller de krav som förordningen ställer.

Stockholm 13 november 2009

Anna Rydin

Anne-Marie Lindström